

ทิศทาง

นิเทศศาสตร์

* อูฟาร เนื่องจำนงค์

ปัจจุบันคำว่า “นิเทศศาสตร์” (Communication Arts) เป็นที่กล่าวขวัญถึงของกลุ่มบุคคลที่อยู่ในวัยศึกษาโดยทั่วไป และเป็นที่ยุ้จักอย่างกว้างขวางในหมู่ผู้ปกครองที่มีลูกหลานต้องการจะเข้าศึกษาในคณะนี้

เสียงวัยรุ่นนุ่กันว่า...จะเอ็นๆ (Entrance) เข้าคณะนั้นคณะนี้ เลือคณะนั้นเป็นอันดับ 1. คณะนี้เป็นอันดับ 2. เมื่อสรุปผลการสมัครสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ทบวงมหาวิทยาลัยประกาศออกมา จะปรากฏผลว่า คนรุ่นใหมเลือกเข้าเรียนในคณะนิเทศศาสตร์กันมากเป็นอันดับหนึ่งหรือสอง

“นิเทศศาสตร์” เป็นคำที่ พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิพงษ์ประพันธ์ ทรงบัญญัติขึ้นโดยให้ความหมายว่า

“...เป็นวิชาสื่อสารไปยังมวลชนโดยทางใดก็ตาม ไม่จำเพาะทางหนังสือพิมพ์ เช่น การสื่อสารทางการละคร ก็เข้าอยู่ในนิเทศศาสตร์ การสื่อสารมวลชนทางอื่น นอกจากทางหนังสือพิมพ์ เช่น ทางวิทยุ ทางโทรทัศน์ ก็เข้าอยู่ในข่ายคำว่า...นิเทศศาสตร์”

ราชบัณฑิตยสถานเพิ่งจะได้บัญญัติคำว่า “นิเทศศาสตร์” ลงตีพิมพ์ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานเมื่อ พ.ศ. 2525 โดยให้ความหมายของคำนี้ไว้เพียงสั้น ๆ ว่า

“วิชาว่าด้วยการสื่อสารมวลชน (Mass Communication) และการประชาสัมพันธ์ (Public Relations)”

จากความหมายสั้น ๆ ที่ราชบัณฑิตยสถานบัญญัติขึ้นนั้น ทำให้ผู้เขียนนึกถึงคณะ “นิเทศศาสตร์” ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อเริ่มก่อตั้งคณะนี้ขึ้น (พ.ศ. 2508) ซึ่งผู้เขียนมีโอกาสเข้าศึกษาในคณะนี้เป็นรุ่นแรก ขณะนั้นมีชื่อคณะว่า สื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ (Mass Communication and Public Relations)

“สื่อสารมวลชน” หมายถึงอะไร หลายคนคงให้คำตอบได้เพียงสั้น ๆ ว่า “การติดต่อกับผู้คน” แต่ความหมายที่ราชบัณฑิตยบัญญัติไว้ ให้ความเข้าใจ

* อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย

อย่างแจ่มชัดดีว่า

“การติดต่อสื่อสารสู่มหาชน โดยอาศัยเครื่องมือหรือสื่อกลางต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์”

คำว่า “ประชาสัมพันธ” นั้น เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง เพราะปัจจุบันวงการธุรกิจโดยทั่วไปมักจะจัดตั้งหน่วยงานประชาสัมพันธขึ้น แต่ความหมายที่ถูกต้องอย่างแท้จริงของคำนี้ทางราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายไว้ว่า

“การติดต่อสื่อสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันถูกต้องต่อกัน” หรือ “เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการนี้”

เมื่อเขียนมาถึงตอนนี้ ผู้เขียนเข้าใจว่า ท่านคงเข้าใจคำว่า “นิเทศศาสตร์” ได้ตรงกับเป้าหมายที่ทางราชบัณฑิตยสถานกำหนดไว้ และคงเข้าใจต่อไปว่า เพราะเหตุใด...คนรุ่นใหม่จึงให้ความสนใจสมัครเข้าศึกษาในคณะนิเทศศาสตร์กันมาก มากจนกระทั่งทำให้มหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยวิทยาลัยของเอกชนเกือบทุกแห่ง ต้องเปิดสอนคณะนิเทศศาสตร์ขึ้น เพื่อรองรับความต้องการของนักศึกษา

ในฐานะที่ผู้เขียนเป็นบุคคลหนึ่งที่เข้าไปมีส่วนรับผิดชอบคณะนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ ได้เห็นคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่อายุเกือบ 800 คน มานั่งสอบแข่งขันกันเพื่อเข้าเรียนในคณะนิเทศศาสตร์ ซึ่งต้องการรับเพียงประมาณ 200 คน เท่ากับว่ามีนักศึกษาต้องผิดหวังในการสอบครั้งนี้ประมาณ 600 คน

งานแขนงสื่อสารมวลชนนั้น

ประเทศไทยยังต้องการบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญทางด้านนี้ หนังสือพิมพ์ ปัจจุบันประเทศไทยมีอีกมาก เพราะความเจริญของประเทศ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นเกือบทุกกำลังแพร่ขยายออกไปยังท้องถิ่นที่อยู่ จังหวัด แต่จะหาบุคลากรที่มีความรู้ห่างไกลจากเมืองหลวง เราคงได้ข่าวการ ความสามารถผ่านการศึกษาระดับขยายกิจการวิทยุและโทรทัศน์ออกไปสู่ ปรินญา นั้นเป็นเรื่องยาก เท่าที่ทำกันต่างจังหวัด ในลักษณะของสถานีที่ตั้ง อยู่ทุกวันนี้ ต้องอาศัยบุคลากรที่มีประ-ขึ้นเพื่อถ่ายทอดสัญญาณจากสถานีแม่ สบการณ์เป็นส่วนใหญ่และบุคลากรที่มีในกรุงเทพฯ ซึ่งเท่ากับเป็นระยะเริ่ม ประสบการณ์ที่เข้ามาเป็นหยดอยู่ในวงต้นของการก่อตั้งเครือข่าย (Network) การหนังสือพิมพ์ปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีอายุสถานีตามต่างจังหวัดเหล่านี้ต่อไปจะ ค่อนข้างมาก ไฟทีจะเป็นพลังในการต้องขยายงานผลิตรายการเพื่อคนใน ต่อสู้และริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ มีเหลืออยู่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เป็นการเรียกความสนใจ น้อย ถ้าหากวงการนี้ได้บุคลากรที่เป็นจากคนในท้องถิ่น และแสดงถึงความรับ คนหนุ่มคนสาวรุ่นใหม่ที่มีการศึกษาระดับ ผิดชอบต่อชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ตาม ปรินญาเข้าไปช่วยเสริม จะเป็นการเพิ่มบทบาทของสื่อมวลชนที่ดี เมื่อก้าวเข้า ประสิทธิภาพของงานหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมาถึงจุดนี้ สถานีวิทยุและโทรทัศน์ใน ให้มีบทบาทที่สำคัญเป็นที่ศรัทธาของท้องถิ่นก็จำเป็นจะต้องหาบุคลากรเพิ่ม ประชาชนในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น และจะก้าวไปสู่การยอมรับของคนทั้งประเทศในที่สุด

เขียนถึงเรื่องหนังสือพิมพ์แล้ว ถ้าจะไม่เขียนถึงเรื่อง "ปร. 42" ซึ่งกำลังเป็นที่กล่าวขวัญถึงกันมากในขณะนี้ ก็รู้สึกว่าจะเป็นคนเขียนหนังสือที่ก้าวไปไม่ทันยุคทันสมัย ดังนั้น จึงขอเขียนเกี่ยวกับเรื่องนี้สักนิด โดยการอาศัยคำกล่าวของปรมาจารย์ทางด้านสื่อสารมวลชนคือ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ เพราะจะอ้างปราศรัยท่านอื่นมา ประกอบการเขียนก็ไม่มีน้ำหนักเหมือนกับการอ้างพระนามท่าน

ท่านทรงกล่าวถึงเรื่องสิทธิและเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ไว้ดังนี้

"ข้อปรารถนาของหนังสือพิมพ์ก็คือ ใครจะมีเสรีภาพบริบูรณ์ แต่ในประเทศที่หนังสือพิมพ์มีเสรีภาพบริบูรณ์นั้น หนังสือพิมพ์แสดงตนให้เห็นว่าใช้เสรีภาพในขอบเขตที่สมควร โดยเคารพต่อสิทธิของผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิทธิของรัฐบาล คือสอบสวน

ข้อเท็จจริงของเขาพอสมควร และไม่บิดเบือนคำสัมภาษณ์เป็นต้น"

ความหมายของถ้อยคำที่ปราศรัยผู้ยิ่งใหญ่ของไทยได้กล่าวไว้นี้ อ่านให้ดีแล้วพิจารณาให้ลึก นึกให้รอบคอบ จะได้คำตอบที่เกิดขึ้นในหัวใจ ที่พอจะนำไปซึ่งน้ำหนักกับเรื่อง "ปร. 42" ได้เป็นอย่างดี ผู้เขียนคงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเขียนขึ้นเนอะอะไรเพิ่มขึ้น เพราะต่างคนต่างจิตต่างใจ จะให้ความคิดเห็นตรงกันทั้งหมด คงเป็นไปได้ นี่ก็คือเรื่องของ การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่ต้องการเสียงส่วนใหญ่เป็นบรรทัดฐาน

คำถามที่ผู้เขียนถูกถามอยู่บ่อย ๆ คือ

"ความต้องการบุคลากรทางด้านนิเทศศาสตร์ของประเทศไทยยังมีอีกมากไหม"

ผู้เขียนมีความเข้าใจจากประสบการณ์ของตนเองว่า...ประเทศชาติยัง

พัฒนาไปมากเท่าไร ความต้องการบุคลากรทางด้านนิเทศศาสตร์ก็ยิ่งจะเพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ เพราะนักนิเทศศาสตร์จะเป็นสะพานเชื่อมโยงความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นระหว่างรัฐกับประชาชน หรือ ระหว่างประชาชนกับธุรกิจการค้า และนักนิเทศศาสตร์ยังเป็นส่วนหนึ่งของการให้ความสุขในชีวิตประจำวันของประชาชน

หันกลับมาถึงเรื่องการสร้างบุคลากรในวงการสื่อสารมวลชนที่ผู้เขียนมีส่วนเข้าไปร่วมรับผิดชอบอยู่ด้วย ผู้เขียนมีความตั้งใจไว้ว่า

"จะสร้างเยาวชนรุ่นใหม่ที่จะก้าวเข้าไปสู่วงการสื่อสารมวลชน ให้เป็นคนสุภาพอ่อนน้อม ถ่อมตน และเข้ากับคนได้ทุกระดับ"

ความหวังจะเป็นผลหรือไม่ ก็คงจะต้องใช้ความพยายามต่อไปเท่าที่โอกาสจะเอื้ออำนวยให้. ■

